

Täysistunto

Keskiviikko 25.1.2023 klo 14.00—15.36

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 15.36.

Puhetta johti puhemies Matti Vanhanen (14.00—15.36).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 298/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 39/2022 vp

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotukset 25.1.2023

Pöytäkirjan liite Lausumaehdotus 25.1.2023

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Keskustelu asiasta päättyi 24.1.2023 pidetyssä täysistunnossa. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelussa on Arja Juvonen Päivi Räsänen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Lisäksi keskustelussa on Arja Juvonen Minna Reijosen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen ja lisäksi kymmenen lausumaehdotusta, jotka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Mia Laiho on Pia Kauman kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Lisäksi on Päivi Räsänen Sari Essayahin kannattamana tehnyt yhden lausumaehdotuksen, joka on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2B)

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Hylkäysehdotuksesta on äänestettävä.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 38; poissa 42 (äänestys 1).

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 298/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen vastalauseen 1 mukainen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 38; poissa 42 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon vastalauseen 2 mukainen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 65; poissa 40 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon vastalauseen 2 mukainen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 36; poissa 40 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon vastalauseen 2 mukainen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 70; poissa 39 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 39; poissa 40 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 38; poissa 39 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 40; poissa 37 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 40, tyhjiä 1; poissa 38 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 71; poissa 38 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 71; poissa 37 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 70; poissa 38 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 71; poissa 37 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 39; poissa 37 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Arja Juvosen monisteena jaettu ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 39; poissa 37 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Päivi Räsänen monisteena jaettu ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 39; poissa 38 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Välikysymys julkisen talouden velkaantumisesta

Välikysymys VK 7/2022 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Matti Vanhanen: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Petteri Orpo ja 42 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 7/2022 vp julkisen talouden velkaantumisesta. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. — Edustaja Orpo.

Petteri Orpo luki välikysymystekstin.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 322/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Paatero.

Keskustelu

14.20 **Kuntaministeri Sirpa Paatero** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme saaneet eduskuntaan esityksen sote-rahoituslain muutoksesta, jolla säädetään yliopistosairaaloita ylläpitävien hyvinvointialueiden lisärahoituksesta. Tällä on tarkoitus huomioida yliopistollisista sairaaloista niitä ylläpitäville hyvinvointialueille aiheutuvia muita alueita korkeampia kustannuksia.

Muistanette, että yliopistosairaalisästä oli ensimmäinen lausuntokierros jo viime keväänä. Silloin korjaussarja oli liian suuri, jotenka sitä ei voitu tuoda eduskuntaan. Toinen kierros käytiin syys—lokakuussa 22 ja päätettiin, että yhä edelleen kriittinen lausuntopalaute tarvitsee vielä lisää aikaa valmisteluun. Sitten marraskuussa tehtyjen linjausten pe-

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

rusteella pystyttiin tekemään eduskuntaan tuotavaksi nyt tämä esitys. Olennainen ero aiempiin esityksiin on siis se, että yliopistosairaалalisä ehdotetaan toteutettavaksi lisäämällä valtion rahoitusta hyvinvointialueille. Näin ollen minkään alueen rahoitusta ei muutosten pohjalta jouduta vähentämään. Lausuntopalautteessa tätä oli pidetty erittäin tärkeänä ja kannatettavana. Myöskin eduskunnan valiokunnat ovat aiemmissa kannanotoissaan paitsi nähneet tämän tarpeellisenä myös pitäneet tärkeänä, että se ei vähennä muiden hyvinvointialueiden rahoitusta.

Yliopistosairaалalisä ehdotetaan otettavaksi huomioon hyvinvointialueiden laskennallisessa rahoituksessa vuodesta 24 lukien, ja lisän osuus hyvinvointialueiden sote-rahoituksesta olisi 0,56 prosenttia. Tämä vastaa vuoden 22 tasossa 116 miljoonaa euroa. Yliopistosairaалalisän perusteella määrätty rahoitus kohdennetaan yliopistollista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille niiden asukasmäärän perusteella. Lisä on kaikilla alueilla tasasuuruinen, 34 euroa asukasta kohden.

Hyvinvointialueen asukasmäärä on katsottu oikeudenmukaisimmaksi kohdentamistavaksi suhteessa tehtäviin, joita tällä lisällä rahoitetaan, ja suhteessa siihen, miten ne on aiemmin rahoitettu. Yliopistosairaалalisällä korvataan nimenomaan niitä kustannuksia, jotka yliopistollisia sairaaloita ylläpitävien sairaanhoitopiirien jäsenkunnat rahoittivat aikaisemmin. Yliopistosairaalat saavat lisärahoitusta myös laskutuksena muille alueille tarjotavista palveluista. Näiden osuus on keskimäärin 11 prosenttia tuotetuista palveluista. Koulutukseen sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan myönnetään jatkossakin myös erillistä valtion rahoitusta.

Yliopistosairaalaa ylläpitävien alueiden ylimääräiset kustannukset sisältyvät siirtymätasauksen vuoksi näiden alueiden yleiskatteelliseen rahoitukseen vielä vuonna 23. Yliopistosairaалalisä ehdotetaan tämän vuoksi maksettavaksi vuodesta 24 lukien ja otettavaksi huomioon siirtymätasauksessa samalla tavoin kuin muut jo alun perin rahoituslakiin sisältyvät rahoituksen määräytymisperusteet. Siirtymätasauksen vuoksi vain osa laskennallisesta yliopistosairaalarahoituksesta lisää tosiasiallisesti hyvinvointialueille maksettavaa rahoitusta ensimmäisinä vuosina. Lisän vaikutus kasvaa vuosi vuodelta, kun siirtymätasaus pienenee. Yliopistosairaалalisä alkaa näin vaikuttaa porrastetusti, samoin kuin muutkin rahoitusmallin määräytymistekijät. Porrastuksella vältetään se, että yliopistosairaалalisä maksettaisiin alueelle päällekkäisenä samoja kustannuksia kompensoivan siirtymätasauksen kanssa.

Arvoisa puhemies! Esitys on erittäin tarpeellinen yliopistosairaалoiden rahoituksen ja toimintaedellytysten turvaamiseksi niiden toiminnan järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle. Asukkaiden näkökulmasta katsottuna esitys tarkoittaa, etteivät yliopistosairaалaa ylläpitävät alueet joudu leikkaamaan asukkaidensa muista palveluista tämän lisän aiheuttamien ylimääräisten kustannusten rahoittamiseksi. Tämä on ollut myöskin koko eduskunnan yhteinen tahto.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

14.25 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tämän hyvän ja tarpeellisen esityksen esittelystä. Kuten todettu, yliopistosairaaloissa tehdään koko maan kannalta hyvin tärkeää työtä, paitsi käytännön sairaanhoitotyötä myös siihen vahvasti kytköksissä olevaa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Arvoisa puhemies! Lain mukaanhan yliopistollinen sairaala on oltava hyvinvointialueilla, joiden alueilla sijaitsevat Turun, Oulun ja Tampereen yliopistot ja Itä-Suomen yliopiston terveystieteiden tiedekunta, sekä HUS-yhtymällä. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävillä alueilla on tutkimuksissa havaittu olevan muita alueita korkeammat kustannukset, ja näitä selittävät muun muassa vaativan erikoissairaanhoidon palveluiden edellyttämä erityisosaava henkilöstö, tilat ja laitteet, valmiuden ylläpito ja erilaiset kansalliset ja alueelliset erityistehtävät. Nämä kaikki tietysti edellyttävät rakenteita: henkilöstöä, tiloja, laitteita ja tietojärjestelmiä.

Arvoisa puhemies! Useissa tutkimuksissa tosiaan on todettu ja tuotu esille yliopistosairaaloiden korkeammat kustannukset, jotka ovat esimerkiksi noiden erikoissairaanhoidon palvelusuoritteiden osalta noin kymmenen prosenttia korkeammat kuin keskussairaaloissa. Rahoituslaissa ei tällä hetkellä ole erillistä määräytymistekijää, joka kohdentaisi erillistä rahoitusta yliopistosairaala-alueille. Näin ollen yliopistosairaaloiden korkeampaa kustannustasoa ei ole otettu riittävästi huomioon, ja siksi tämä hallituksen esitys onkin tarpeellinen ja kannatettava. Tavoitteena on varmistaa oikeudenmukainen ja perusteltu malli yliopistollisten sairaaloiden huomioimiseksi.

Arvoisa puhemies! Tosiaan tässä esityksessä ehdotetaan hyvinvointialueille uutta yliopistosairaalalisää, jolla näitä sairaaloiden kuluja rahoitetaan. Tämä rahoitus tulee kokonaan valtion lisärahoituksella, mikä tarkoittaa sitä, että minkään hyvinvointialueen rahoitusta ei tämän lisän vuoksi vähennetä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa aloitamme esityksestä huomenna asiantuntijakuulemiset, ja silloin on varmasti mahdollista myös saada erilaisiin esitykseen liittyviin kysymyksiin vastauksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

14.27 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme tässä nytkin sote-asiaa, käytännössä näitä yliopistosairaaloiden rahoituksia. Näille yliopistosairaaloille on vähän niin kuin luvattu lisää rahaa, ja on harmillista, että siinä sotessa tämä jäi alun perin huomioimatta. On ilman muuta itsestäänselvyys, että alueelle, missä on yliopistollinen sairaala, tarvitaan enemmän rahoitusta koulutusta varten ja tällä tavalla, kun sieltä valmistuu lääkäreitä ja muita asiantuntijoita. Itse seuraan aika läheltä Itä-Suomen yliopistoa siellä asuessani, ja samalla tavalla joka alueella se on tärkeää huomioida. Ja kun tässä nyt tätä mietitään, niin on hyvä, että se ei vähennä muita toimintoja alueelta.

Mutta sitten kun ruvetaan tätä rahoitusta miettimään, niin mitenkä, ministeri, on mietitty tätä asiaa, että kuitenkin näissä yliopistoissa esimerkiksi lääkäreitä koulutetaan. Jos tämä raha tulisi sen alueen asukkaiden määrän mukaisesti, eli jos on hyvin harvaanasuttua aluetta, missä yliopisto sijaitsee, niin se saisi ehkä vähän vähemmän rahoitusta kuin tiheämmin asutulla alueella, mutta kun kuitenkin näistä kouluista, näistä yliopistoista, koulutetaan lääkäreitä koko Suomen hyväksi, niin onko sitä huomioitu, onko siinä tasapuolisuutta aluekohtaisesti? Tarkoitin nyt lähinnä sitä, onko huomioitu, että siellä kuitenkin koko Suomen alueelle koulutetaan niitä ihmisiä eikä pelkästään sille alueelle, missä tämä yliopisto on. Onko se mieluummin asukasperusteinen eli paljonko ihmisiä asuu siellä, vai huomioidaanko se, paljonko sieltä valmistuu näitä koulutettavia? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

14.29 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Yliopistollisilla sairaaloilla on ollut perusteltu huoli siitä, voivatko ne täyttää tehtävänsä täysimääräisesti hyvinvointialueiden rahoituskehikossa. Esimerkiksi meillä Uudellamaalla HUS on tuonut toistuvasti esiin, miten tutkimus- ja koulutustoiminta tulisi turvata lisärahoituksella. Esitys on tarpeellinen hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksen turvaamiseksi niillä alueilla, joilla yliopistollisten sairaaloiden erityisrooli vie resursseja peruspalveluiden tuottamisen lisäksi.

Päätös toteuttaa rahoitus nyt vähentämättä muiden hyvinvointialueiden rahoitusta on sote-alueiden palveluiden kannalta äärimmäisen tärkeä. Lisärahoituksen suuruus olisi koko maan tasolla 116 miljoonaa euroa vuonna 2024, jos rahoitus lasketaan vuoden 2022 tasossa. Yliopistosairaalalisästä sopiminen on suomalaisen opetus- ja tutkimustoiminnan kannalta ehdottoman tärkeää.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitus on kuitenkin laajemminkin puheenaiheena ympäri Suomen niin kahvipöydissä kuin hyvinvointialueiden sekä kuntien valtuustoissa. Ihmiset ovat huolissaan siitä, onko rahoitus todella riittävää palveluiden tuottamiseksi laadukkaasti ja tarvittavien sote-palveluiden rakenteellisten uudistusten läpiviemiseksi. Monet tahot odottavatkin nyt, saadaanko myös kevään ensimmäisessä lisätalousarviossa sovittua todella tarpeelliset lisärahoitukset hyvinvointialueille myös hoitojonojen purkamiseen. Toivottavasti tässä onnistutaan.

Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että rahoituksen riittäminen näyttää monien mielestä olevan yksin hallituksen käsissä, mutta kaikki ei ole aina ihan vain sitä, miltä näyttää. Tämänhetkinen tiukka rahoitustilanne hyvinvointialueilla johtuu pääosin siitä, että rahoituksen taso perustuu kuntien edellisvuoden budjettiin. Tämä on asian ydin. Kunnissa tehty systemaattinen alibudjetointi sote-palveluihin kostaustuu nyt hyvinvointialueiden aloittaessa työtään.

Vasemmisto on johdonmukaisesti tehnyt töitä aina myös aiempina vuosina kuntatasolla sen puolesta, että kunnissa panostettaisiin enemmän sote-palveluihin. Olemme myös usein äänestäneet asiasta kunnissa ja valitettavasti myös hävinneet esityksemme lisärahoituksista. Nyt monille paljastuu, kuinka pienillä budjeteilla kunnissa on todellisuudessa toimittu lakisääteisten palveluiden tuottamiseksi, ja tulokset ovat järkyttäviä. Viimeksi tänään on uutisoitu, että meillä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella on ainakin sata lasta jonottamassa lastensuojeluun ilman, että he ovat kenenkään nimetyn sosiaalityöntekijän vastuulla. Vantaa on saanut jo syyskuun lopussa aluehallintovirastolta uhkasakon liittyen lastensuojelussa jo oleviin lapsiin. Henkilöstömitoitus ja jonot olisi pitänyt saada Vantaalla kuriin joulukuun loppuun mennessä. Nyt tämä kroonistunut resurssi- ja työntekijäpula onkin meillä hyvinvointialueen käsissä, ja lapsilla ei mediatietojen mukaan edelleenkään ole nimettyä sosiaalityöntekijää.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt päätöksiä ja korjausliikkeitä, joilla oikeistolaisen leikkauspolitiikan aiheuttamia vaurioita pyritään tasaamaan samalla, kun maan sote-palveluiden tulevaisuus pyritään turvaamaan uusilla hyvinvointialueilla. On selvää, että hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä tulee seurata tarkkaan. Myös nyt esittelyssä olevan yliopistosairaalalisän riittävyyttä tulee seurata tarkkaan. On kuitenkin niin, että valtakunnan hallinnon kaikilla tasoilla pitää herätä siihen, minkälaista vahinkoa ja inhimillisiä kärsimyksiä aliresursointi aiheuttaa tavallisten ihmisten elämään ja arkeen ja meidän kaikkien palveluiden saatavuuteen ja laatuun.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

14.33 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus on sinänsä tärkeä, mutta yhtä tärkeä kuin rahoitus on tietenkin jakoperusteet, miten tämä raha tullaan sitten jakamaan eri hyvinvointialueille.

Arvoisa ministeri, me juttelimme tästä asiasta viime vuoden puolella, ja oma kritiikkini kohdistui jo silloin ministerivaliokunnan päätökseen, että raha jaetaan näille hyvinvointialueille yliopistolisän nimessä, joka on 116 miljoonaa — siitä kiitos — mutta kun se jaetaan vain näitten hyvinvointialueiden asukasmäärän perusteella, niin se johtaa täysin väärään lopputulemaan. Eli esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueella, mistä itse tulen, sairastavuusindeksi on valitettavasti maan korkein. Tämä jakoperustehan ei ole oikeudenmukainen Pohjois-Savon hyvinvointialueen kannalta, [Toimi Kankaanniemi: Totta!] koska tämä lisäraha tuottaa sinne vain kahdeksan miljoonaa euroa korkeasta sairastavuusindeksistä huolimatta. Ja se virhe tulee siinä, mikä nyt, arvoisa ministeri, on teidän hallituksen esityksessä, että tämä raha jaetaan hyvinvointialueen asukasmäärän perusteella, joka Pohjois-Savossa on suhteellisen pieni verrattuna muihin yliopistosairaaloihin. Pohjois-Savossa on 243 739 asukasta, muistaakseni. Se johtaa siihen, että tähän rahaan, mikä olisi pitänyt antaa nimenomaan tänne yliopistosairaalalle Kuopioon, koska se vastaa maan suurimpana kouluttajana sekä sairaanhoitajien että lääkärin koulutuksesta, tutkimus- ja kehittämistyöstä, tulee tämä virhe. Tästä jo viime vuoden puolella puhuttiin, mutta näköjään ministerit kuitenkin ovat näistä kaikista puheista huolimatta sitten tämän rahoituksen rakenteet eri tavalla, ja pidän sitä todella ongelmallisena.

Mutta, arvoisa ministeri ja arvoisa puhemies, siinä mielessä on hyvä, että tämä 116 miljoonaa nyt jaetaan sillä tavalla, kuten täällä jo todettiin, että sitä ei oteta pois muilta hyvinvointialueilta. Se olisi ollut erittäin ongelmallinen sen yhteistoiminta-alueen kannalta, mihin Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Etelä-Savo ja Keski-Suomi kuuluvat, koska silloin se olisi johtanut siihen, että jo nyt vaikeuksissa olevalta Pohjois-Karjalalta olisi jouduttu vähentämään rahoitusta, ja siinä mielessä pidän tätä oikeudenmukaisena. Hyvä, että on otettu lisärahaa tähän rahoitukseen.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tämä koko sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus lähti väärille urille silloin, kun Marinin hallitus sopi, että jakoperusteena käytetään vajaa 80 prosenttia tarveharkintaa ja 13 prosenttia asukaslukua, jolloin se matemaattinen lopputulos on virheellinen ja vääristynyt. Eihän sitä tietenkään pitäisi asukaslukuperusteella jakaa näin paljoa, vaan sitä tarveharkintaa olisi pitänyt nostaa. Meillä on useita tahoja, muun muassa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, joka on edellyttänyt, että tämä asukasluku pitäisi poistaa kokonaan ja rahoitus näille hyvinvointialueille ja erityisesti niille, missä on yliopistolliset sairaalat, pitäisi jakaa tarveharkinnan perusteella. Eli kyllä tämä on tämmöinen fundamentaalinen järjestelmävirhe, mikä edelleen on tässä sote-alueen rahoituksessa, ja näköjään sillä tätä rahoitusta ei tämän eduskunnan aikana pystytä korjaamaan. Edellyttäisin kuitenkin, että jatkossa seurataan, miten nämä eri hyvinvointialueet ja siellä olevat entiset erityisvastuualueet, nykyiset yhteistoiminta-alueet, sitten pärjäävät rahoituksen kanssa, koska kyllä me lähdemme ja perustuslakikin lähtee siitä, että julkisen vallan täytyy hoitaa ihmiset ja edistää heidän terveyttään. Miten sitä edistää, jos rahoitus ei ole riittävä?

Eli kyllä tässä hallituksen esityksessä jää nyt tulevaisuuteen sinänsä korjattavaa, mutta onhan tämä askel oikeaan suuntaan, että rahoitusta sinne lisättiin, vaikka voisi sanoa, että pieniä ovat silakat joulukaloiksi, eli kahdeksan miljoonaa on kohtalaisen pieni tänne Kuopion yliopistolliselle sairaalalle ottaen huomioon sen tärkeän tehtävän koulutuksessa, tut-

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

kimuksessa, kehittämisessä ja innovaatiotoiminnassa Suomessa. [Toimi Kankaanniemi: Paha vika jää sisään!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sarkomaa.

14.38 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevassa lakiesityksessä lisätäisiin hyvinvointialueiden yleiskatteeseen rahoitukseen vuoden 2024 alusta uusi määräytymistekijä, yliopistosairaalalisä. Tätä esitystä on odotettu pitkään, ja tilanne kertoo hallituksen aluehallintouudistuksesta. Se vietiin eteenpäin keskeneräisenä, ja erityinen huoli valtiovarainvaliokunnassa oli tästä rahoitusmallista, joka oli THL:nkin mukaan aivan keskeneräinen. Sitä pitää kehittää. Mutta on todella suuri vahinko, että vasta tässä vaiheessa pohditaan, miten meidän kruununjalokivien, yliopistollisten sairaaloiden, rahoitus voidaan turvata. Sen sanon, että yliopistollisuuden kustannusten kompensointi on asiana erittäin kannatettava ja aivan välttämätön tutkimuksen ja opetuksen turvaamiseksi. Tämä lakiesitys on tervetullut.

Sitten tästä rahoituksen tasosta. Täällä puhuttiin siitä, miten tämä raha kohdennetaan. Se on eduskunnan arvioitava, mutta kyllä tämä rahoituksen taso, 116 miljoonaa euroa, on tarkkaan arvioitava, perusteltava tätä määrää, koska aikaisempien tutkimusten mukaan THL on arvioinut, että nuo toimintakulujen kustannukset olisivat noin kymmenen prosenttia suurempia yliopistollisissa sairaaloissa, ja se summa on silloin 600 miljoonaa. Eli tarkkaan on pohdittava tämän rahoituksen määrä ja se, mitä tällainen summa tulee merkitsemään meidän yliopistollisissa sairaaloissa, saatikka sitten se, että tämä tulee vasta portaittain voimaan.

Nostan esille oman alueeni, HUSin, lausunnosta asioita, joita toivon, että valiokunta pohtii, kun tätä lakiesitystä käsitellään, esimerkiksi juuri sitä, että tuo kustannusten kompensointi ei toteudu täysimääräisesti, vaan se tulee portaittain. Pitäisi pohtia sitä, että se tulisi aiemmin, koska potilaita pitää hoitaa tässä ja nyt. Yliopistollisuuden kustannusten kompensointi: on pohdittava, tulisiko se irrottaa valtion yleiskatteellisesta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituksesta ja pitäisikö sen perustua paremminkin tuohon TTKIO-toimintojen volyyymiin. Yliopistolliset sairaalat ovat hyvin erilaisia. Näitä esitän pohdittavaksi. Yliopistollisuuden kustannusten kompensointi, tulisiko se kohdentaa läpinäkyvästi suoraan yliopistosairaaloille? Tätä pitää pohtia. Yliopistosairaalalisän ja siirtymätasauksen porrastuksen taloudelliset vaikutukset, ne olisi pitänyt esittää näissä VM:n laskelmissa erillisinä, ja on tärkeää, että eduskunta niitä käy läpi.

Eduskuntaryhmämme mielestä ja omasta mielestäni on todella tärkeää, että tätä rahoitusta muutetaan todellakin siten, että hyvinvointialueiden saamassa rahoituksessa huomioidaan yliopistosairaalaan ylläpitävien alueiden muita alueita korkeammat kustannukset. Totean vielä sen, että nämä kustannukset on todella todettu THL:n tuoreessa tutkimuksessa Olosuhdetekijät sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa, ja tutkimuksen mukaan yliopistosairaaloissa yksikkökustannukset todellakin ovat kymmenen prosenttia korkeammat. Ja kun puhutaan tutkimukseen perustuvasta päätöksenteosta ja määrärahojen allokoinnista, niin tämä on kyllä tarkkaan katsottava. Nämä rahat eli nämä kustannukset ovat aikaisemmin päättyneet yliopistosairaanhoidopiirin jäsenkuntien maksettaviksi. Se tässä jo todettiin.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin huolissani siitä, että jos tämä rahoituksen taso jää liian alhaiseksi, niin mitä se sitten tarkoittaa. Sote-uudistusta lähdettiin tekemään sen takia, että

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

meillä on kansainvälisesti OECD-maiden kesken verrattuna eriarvoinen perusterveydenhuolto, ja sitä lähdettiin korjaamaan. Kansainvälisesti vertaillen meillä on erittäin huippuhyvä erikoissairaanhoido. HUS on meidän valtakunnan helmi, ja nyt me olemme tilanteessa, jossa me olemme vaarassa vaarantaa HUSin toiminnan. Jos rahoitus tulee asteittain ja se on liian vähäinen, on iso riski, että nuo TKKIO-toiminnot vaurioituvat pysyvästi. Yliopistosairaaloiden kulujen korvaamatta jättäminen, jos korvaaminen on vähäistä, on vaarassa pysäyttää hoitojen kehittämisen, alentaa palvelutehokkuutta ja romuttaa yliopistosairaaloiden vetovoiman. Meillä on iso työvoimapula jopa HUSissa. Meillä on tuo tehohoidon ongelma juuri sen takia, kun meillä ei ole hoitajia. Tämä saattaa lisätä aivovienttiä ja heikentää opetuksen laatua. Ja vaikka sitten tätä tilannetta myöhemmin yritettäisiin korjata, niin moni asia voi jo olla mennyttä.

Eli sen takia on erittäin tärkeää, että nyt eduskunta tarkkaan arvioi tämän välttämättömän ja tärkeän lakiesityksen. Meidän on löydettävä malli, joka todellakin turvaa sen, että suomalainen erikoissairaanhoido, meidän yliopistosairaalat — ja korostan tässä valtakunnallista vastuuta kantavan HUSin toimintaa — eivät vaarannu. Eli rahoitusta tarvitaan tässä ja nyt. Me haluamme HUSissa ja tällä alueella hoitaa potilaat hyvin, ja valtakunnallista vastuuta kannetaan, joten erityisesti tämä HUSin asema on koko eduskunnan asia.

Kiitos, että tämä lakiesitys on tullut. Käsittelemme tämän huolella.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Guzenina.

14.43 Maria Guzenina sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Hetki sitten täällä salissa kokouksen puheenjohtaja Orpo kritisoi hallitusta, että kokouksen mielestä siis rahaa on käytetty liikaa, velkaakin on jouduttu ottamaan. Kun me katsomme kuitenkin, mikä tilanne meillä esimerkiksi hyvinvointialueilla on — yliopistosairaaloiden rahoituksesta nyt on tässä esityksessä kyse — niin on vain välttämätöntä, että näihin tärkeisiin kohteisiin sitä rahaa löytyy. [Sari Sarkomaa: Miksei kehyksen sisältä?] — Edustaja Sarkomaa, minun vuoroni puhua, kuunnelkaa.

Edustaja Sarkomaa hyvin kuvasi esimerkiksi hoitajien tilannetta, eli että meillä on esimerkiksi erikoissairanhoidossa tehohoidon puolella hoitajakato. He tekevät raskasta työtä. Ja tähän ei ole syntynyt yhdessä yössä, vaan tämä on syntynyt pitkän kehityksen johdosta. HUSia johtaa muuten, edustaja Sarkomaa, kokoomus. Siellä on kokoomuslainen toimitusjohtaja. HUSin hallitustakin johtaa kokoomuslainen. [Mari-Leena Talvitie: Ai, kokoomus johtaa HUSia! — Pia Lohikoski: Kyllä!] — Tämä on fakta. Kyllä. — Ja esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla, joka on myös kokoomusvetoinen, kokoomus tekee käsittämättömiä leikkauksia hyvinvointiin esimerkiksi leikkaamalla omaishoitajien tuesta. Pelkästään Espoossa korkeimmassa maksuluokassa olevilta omaishoitajilta leikataan 400 euroa. [Ben Zyskowitz: Sairaaloissahan pitää tehdä leikkauksia! — Sari Sarkomaa: Kohta HUS ei leikkaa yhtään mitään, jos tämä menee läpi!] Tämä aiheuttaa sen, että tämä puolestaan kuormittaa sitten jälleen erikoissairaanhoidoa, ja toivottavasti ei käy niin, että sinne tehohoitoon päädytään sen vuoksi, että omaishoitajat eivät enää jaksakaan tehdä tärkeää työtään.

Arvoisa puhemies! Kokoomus nyt provosoitui. Ilmeisesti se koira älähtää, johon kalikka kalahtaa, ja nyt kalahti lujaa, [Naurua — Sari Sarkomaa: Nimeni mainittu! Ei koskenut ollenkaan!] koska teidän puheenne ovat ristiriidassa päivästä toiseen. Yhtenä päivänä vaaditte lisää rahaa, toisena päivänä sanotte, että rahaa käytetään liikaa. [Sari Sarkomaa: Mitä

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

jos priorisoitaisiin?] Teidän pitäisi pystyä nyt päättämään, käytetäänkö liikaa vai liian vähän. [Ben Zyskowitz: Riippuu, mihin käytetään!] Itse katson, että meidän täytyy toimia sen mukaan, mikä on tarpeen.

Ja tällainen kritiikki, mikä oppositiosta tulee — no, oppositio saa tietenkin puhua, oppositiolla ei ole vastuuta, mutta Marinin hallituksella on vastuu, ja sen takia tämä esitys, joka nyt tänne tuodaan, jossa rahat maksetaan sinne hyvinvointialueille ja sen kautta sitten se rahoitus siirretään erikoissairaanhoidon niin, että ei tarvitse alueilla leikata muista palveluksista, on erittäin tärkeä ja hyvä asia. Ja kokoomus etupainotteisesti Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella päätti — ei jäänyt odottamaan, mitä tapahtuu, vaan päätti — leikata omaishoitajilta korkeimmasta maksuluokasta peräti 400 euroa. Se on paljon rahaa pienituloisille ihmisille, [Toimi Kankaanniemi: Ei tässä nyt kyllä omaishoitajista puhuta!] jotka tekevät todella, todella tärkeää työtä.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Sarkomaa. Sen jälkeen ministeri.

14.46 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että edustaja Guzenina-Richardson haluaa puhua toisista asioista, kun tämä asia on teille niin vaikea. Toivon, että te katsotte nyt totuutta silmiin.

Aluehallintouudistuksen rahoitusmalli on kovin ongelmallinen. Se on varsin torso. Se vaatii korjausta. Oma alueenne Espoo on suurissa ongelmissa tämän rahoitusmallin takia. Oma yliopistosairaalamme on todella pulassa. Todella, lyhyesti kerroin, mitä meidän asiantuntijat ovat tästä mieltä.

Kun te puhutte, käytetäänkö rahaa vai eikö käytetä, niin kerron teille, kun nyt näyttää siltä, että on mahdotonta sosiaalidemokraattien ajatella, että pitää priorisoida asioita, että kun on rahasumma, niin pitää miettiä, mihin se raha laitetaan, ja meidän mielestämme rahaa pitää laittaa terveydenhuoltoon. Jos te olette lukeneet meidän vaihtoehtobudjettimme, niin enemmän työpaikkoja, vähemmän velkaa, enemmän ihmisille käteen, ja me panostamme enemmän terveydenhuoltoon meidän vaihtoehtobudjetissamme. Teidän olisi nyt jo aika se lukea.

Toivon, että voin vain keskittyä tähän lakiesitykseen. Tämä on erittäin tärkeä, ja haluamme käsitellä tämän huolella. Toivon, että pidätte oman alueenne puolta. [Puhemies: Minuutti!] HUS tarvitsee puolestapuhujia, kaikki yliopistolliset sairaalat.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Guzenina.

14.47 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Ei tarvitse hermostua, edustaja Sarkomaa. Minä puhuin pelkkää faktaa, ja minä puhuin ihan asiasta. Minä kerroin, miten erilaiset ketjut vaikuttavat tavallisten ihmisten arkeen, kuten se, että kokoomus lähti etupainotteisesti leikkaamaan omaishoitajien tuesta — lähti muuten leikkaamaan monesta muustakin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella.

Te sanotte täällä, että pitää priorisoida. Teidän prioriteettinne ovat ne, että omaishoitajilta leikataan, sosiaali- ja terveyspalveluista leikataan. [Sari Multala pyytää vastauspuheenvuoroa] Te olette valmiita leikkaamaan hyvin kylmällä juustohöylätyyllillä. Me sosiaalidemokraatit priorisoimme ja haluamme pitää huolta siitä, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevat saavat palvelunsa. [Juha Mäenpää: Italiassa!]

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Puhemies on edelleen puhemies, ei puheenjohtaja. [Maria Guzenina: Pahoittelut.] — Keskusteluun viimeinen puheenvuoro käytettävissä olevan ajan puitteissa, ministeri Paatero.

14.48 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Ihan vilkasta keskustelua, ja niin pitääkin olla, kun tärkeistä asioista käydään yhteistä debattia. Kiitoksia siitä, että tukea kuitenkin tähän isoon kuvaan elikkä lakiesitykseen yliopistosairaaloiden rahoituksen osalta tulee kaikilta ryhmittä. Ja tämä malli, mikä sai myöskin lausuntokierroksella vahvaa tukea, että sitä ei oteta muilta alueilta pois, on tietysti kaikkien mielestä varmaan se paras.

Sitten nämä muutamat kysymykset siitä, miten sitä jaetaan tai mikä on se tuleva rahoitusmalli.

Lausuntokierroksen jälkeen ainoastaan Savo-Karjalan alue oli sitä mieltä, että lähestulkoon se koko yta-alue olisi pitänyt olla se peruste. Lähestulkoon kaikki muut lausunnonantajat olivat sitä mieltä, että juuri se hyvinvointialue, jonka alueella se yliopistollinen keskussairaala sijaitsee, on se asukasperuste tähän rahoitusmalliin. Tämä niin kuin isossa kuvassa suurimmaksi osaksi. Meillä oli myöskin välimalli, että olisi ollut 50—50, mutta se ei saanut oikeastaan yhtään kannatusta. Ja toisaalta ne kunnat, jotka tällä hetkellä ovat rahoittaneet niitä yliopistollisia keskussairaaloita, pääasiassa sijaitsevat sen alueen sisällä, jotenka se logiikka on myöskin tätä kautta se sama, eli se asukasperuste tulee sieltä.

Toinen kysymys sitten, mitenkä tämä sairastavuuskysymys. Tähän yliopistosairaalaliikeseen ei oteta tarveharkinta- tai tarveperusteisuuskriteereitä, vaan niitä on se noin 80 prosenttia koko rahoituksesta, ja sitten on näitä muita tekijöitä, saaristoisuutta, syrjäisyyttä ynnä muuta. Tämä on yksi, yksi pieni osa, 0,56 prosenttia tämä yliopistosairaalan rahoitus, 116 miljoonaa koko 22,5 miljardin euron potista. Ja sen takia tähän ei kriteeriksi kyllä pystytty ottamaan mitään muuta kuin se, mitenkä kustannukset ovat suuremmat niillä alueilla, jotka pyörittävät yliopistollista keskussairaala.

Mielelläni jatkan keskustelua, kunhan saadaan lisätalousarvio tähän saliin, siitä, mikä on se kokonaisuus, mitä tarvitaan hoitojonoihin, hoivan järjestämiseen nyt koronan jälkeen, ja millä summalla on hyvä lähteä liikkeelle. Nyt on itse asiassa saatu aika hyvin liikkeelle kaikki alueet, aika positiivisesti: ict-järjestelmät ovat pysyneet, palkoista on saatu maksettua kolme neljäsosaa, kaikki järjestelmät pääasiassa toimivat. Nyt päästään siihen kehittämistyöhön. Ja minä ainakin odotan innolla, kun päästään tähän eduskuntakeskusteluun. Varmasti seuraavissa eduskuntavaaleissa, hallitusohjelmataavoitteissa, nähdään sitten niitä pieniä viilauskohtia, mihin tarvitsee varmaankin puuttua, mutta muuten olen tyytyväinen, että olemme päässeet näin hyvin alkuun. Ja joka tapauksessa tämä yliopistosairaalarahoitus oli tulossakin vasta 24.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.22.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Mäkinen.

15.22 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä, jolla muutettaisiin hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia. Lakiin lisättäisiin säännökset uudesta hyvinvointialueiden rahoituksen määräytymistekijästä, yliopistosairaalisästä, jolla on tarkoitus ottaa huomioon yliopistollisista sairaaloista niitä ylläpitäville hyvinvointialueille aiheutuvia muita alueita korkeampia kustannuksia. On perusteltua ja suorasena välttämättömyydenä, että yliopistosairaalisän tuottama lisärahoitustarve katetaan esityksen mukaisesti rahoitusjärjestelmään osoitettavalla lisärahalla ja siten yliopistosairaalisä ei vähennä hyvinvointialueiden perusrahoitusta. Tämä oli yksi keskeinen periaate, kun rahoituksen perusmekanismia lähdettiin rakentamaan, ja on erinomaista, että tähän asiaan on suhtauduttu sen vaatimalla vakavuudella.

Hyvinvointialueiden riittävä rahoitus on myös asia, mikä edellyttää nyt erityistä huomiota, ja tätäkin taustaa vasten arvioituna tämä esitys on erittäin tervetullut. Nostan kuitenkin esille muutaman huomion:

Lakiesityksessä esitetään, että yliopistosairaalisä kohdennettaisiin yhteistyöalueille yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen asukasluvun mukaan. Tämä kohdentamisperuste johtaa väistämättä tilanteeseen, jossa yhteistyöalueet asetetaan maan sisällä keskenään hyvin eriarvoiseen asemaan. Yliopistosairaaloiden toiminta ja tehtävien laajuus eivät kohdistu yksinomaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen väestöön, vaan yhteistyöalueen väestöön kokonaisuudessaan. Lisärahoitusta tulisi voida käyttää alueilla niin, että se hyödyttää koko yhteistyöalueen toimintaa ja väestöä, kuten esimerkiksi HUS-alueella erillisratkaisusta johtuen osin tapahtuukin.

Lakiesityksen mukainen rahoituksen kohdentaminen vain yliopistosairaalaa ylläpitävien hyvinvointialueiden ja HUS-alueen väestömäärän mukaisesti johtaa tilanteeseen, jossa 116 miljoonan euron lisärahoituksesta lähestulkoon puolet kohdentuisi Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueen viidelle HUS-sairaalaa ylläpitävälle alueelle ja vain noin kahdeksan miljoonaa euroa kohdentuisi esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Esityksessä ei ole tarkemmin perusteltu sitä, miten varsinaisen tutkimus- ja kehitystyötaakan ja sen kustannusten arvioidaan jakautuvan Suomessa eri yliopistosairaaloille tai mikä tämä tutkimustarve jatkossa on. Keski-suomalaisena kansanedustajana näen, että olisi perusteltua muuttaa rahoituksen kohdentumisperustetta niin, että rahoitus kohdennetaan alueille koko yhteistyöalueen asukasluvun mukaan eikä vain yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen asukasluvun mukaan, ja toivon, että tähän asiaan kiinnitetään vielä valiokuntatyöskentelyssä huomiota.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean vielä, että jatkovalmistelun yhteydessä päätetään myös sosiaalihuollon tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan sekä vaativimman sosiaalihuollon lisärahoituksesta. Myös se edellyttää vastaavan kaltaista erillisrahoitusta, kuten nyt lausunnoilla olevassa lakiesityksessä esitetään terveydenhuollon osalta. Sosiaalihuollossa ei ole vastaavaa lisärahoitusta tutkimus-, kehitys-, koulutus- ja innovaatiotoiminnan osalta. Väestön ikääntymisen takia on suuri tarve erityisesti sosiaalihuollon sekä monialaiseen terveyden ja sosiaalihuollon asiantuntemusta yhdistävään kehittämistyöhön. Tämä on palvelujärjestelmän vaikuttavuuden ja talouden kustannustehokkuuden kannalta avainasemassa. Pidän hyvin tärkeänä, että sosiaalihuollon palvelujärjestelmämme tutkimus ja kehi-

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

tys ei jää terveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon varjoon, vaan sen merkitys tunnustetaan ja tunnustetaan myös käytännössä. — Kiitos. [Minna Reijonen: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

15.27 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ensin haluan lausua hallitukselle kiitokset siitä, että tämä esitys ei ole sellainen kuin oli käsittelyssä viime syksynä, jolloin muilta hyvinvointialueilta olisi leikattu merkittävästi voimavaroja. Muun muassa Keski-Suomen hyvinvointialueelta, joka on maan viidenneksi suurin, olisi leikattu noin 14—15 miljoonaa euroa, kenties pysyvästi, siirrettäväksi lähinnä tänne Etelä-Suomen vauraille alueille. Tämä malli oli täysin tuomittava. Itsekin tältä paikalta ja ministerin kanssa monet kerrat keskustelleena ja viestitelleenä voin olla tyytyväinen, että edes se hylättiin ja otettiin hieman askelta oikeaan suuntaan, niin kuin täällä edustaja Eestilä ja äsken edustaja Mäkinen perustellusti totesivat.

Arvoisa puhemies! En ota kantaa tuohon 116 miljoonan euron määrärahan riittävyyteen. Kykyni ei siihen riitä. Mutta toivon, että valiokunta käy sen tarkoin läpi. Yleisesti voi todeta, että terveydenhuollon tki-toiminta on tavattoman tärkeää, koska sillä pyritään pitämään suomalainen terveydenhuolto korkealla tasolla, millä se yliopistosairaaloiden ja koko erikoissairaanhoidon osalta on ollut ja on tänäkin päivänä. Meillä on aivan selvä tilanne, että terve kansa on kaiken hyvinvoinnin perusta, ja siitä pitää pitää kiinni. Siksi toivon vakavasti, että esimerkiksi ne leikkaukset, mitä nyt varmasti tässä salissa tulee edessä olemaan, eivät kohdistu terveydenhuoltoon. Se on meidän yksi yhteinen prioriteettimme varmasti, uskon näin, vaikka toisaalta on todettava, että valtiontalouden tilanne on hirvittävän vakava ja vaatii voimakkaita tervehdyttämistoimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet ylläpitävät näitä yliopistosairaaloita, mutta ne eivät kyllä ylläpidä tiedekuntia, ja näistä tiedekunnista on niille paikkakunnille, joilla se lääketieteellinen tiedekunta on, varmasti merkittävää hyötyä sekä välillisesti että välittömästi. Sen laskeminen on tietysti aika vaikeaa. Ennen vanhaan täällä paljon puhuttiin sijaintikuntaedusta. Nykyisin sellainen käsite on hylätty, mutta mielelläni näkisin, että tässä katsottaisiin kyllä sitäkin kokonaisuutta. Jokainen suuri yliopistokaupunki haluaisi varmaan lääketieteellisen tiedekunnan, mutta ei niitä voi enää varmastikaan Suomeen juurikaan lisää perustaa. Jyväskylään toki pitäisi perustaa, ja siellä onkin sille hyvä siemen yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston ja Kuopion kanssa. Mutta tämän puolen nyt jätän tässä sinänsä käsittelemättä.

Arvoisa puhemies! Se ongelma, mikä tässä todellakin on ja minkä edustaja Mäkinen juuri toi erinomaisesti esille, on se, että tässä hallituksen esityksessä yhden hyvinvointialueen asukasluku — eli sen hyvinvointialueen, jossa yliopistosairaala sijaitsee — otetaan perustaksi valtion rahoitukselle. Tämä johtaa siihen täysin epäterveeseen malliin, johon en mitenkään voi yhtyä, että nimenomaan tämä eteläinen Suomi ja muut alueet hyötyvät merkittävästi mutta esimerkiksi Itä-Suomi, johon kuuluu Keski-Suomi, Pohjois- ja Etelä-Savo ja Pohjois-Karjala, kärsii. Mitkään realistiset perusteet eivät puolla tällaista mallia. Valiokunnan tulisiikin muuttaa tämä hallituksen esitys juuri siten, että otetaan huomioon koko yhteistoiminta-alueen väkimäärä ja sen pohjalta jaetaan nämä rahat. Se toisi hyvän askeleen oikeudenmukaiseen suuntaan tässä todella tärkeässä rahanjaossa, jolla turvataan korkea lääketieteen tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan jatkuvuus. Sitä me

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

kaikki haluamme. Tältä osin siis tämä vaatii korjauksen. Muilta osin nyt voi todeta, että tämä on todella askel oikeaan suuntaan. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Talvitie poissa. — Edustaja Reijonen.

15.32 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan yliopistolliset sairaalat ovat hirveän tärkeitä, ja niihin tuleva rahoitus on tärkeä. Tässä on käytetty monta hyvää puheenvuoroa nyt tähän liittyen. Eihän se sillä tavalla voi olla, että Etelä-Suomi ottaa kaikki rahat ja muu Suomi sitten itkee ja ei saa rahoja. Pitää olla oikeudenmukainen peruste, miten näitä rahoja nyt jaetaan. Nyt näyttää sille, että näin ei olisi käymässä, ja toivon todella, että tähän asiaan kiinnitetään huomiota.

Tietysti myös sairastavuus pitää huomioida ja juuri tämä, että vaikka alueella on asukkaita vähemmän kuin toisilla alueilla, kuitenkin ihmisiä koulutetaan yliopistoissa nimenomaan kaikille alueille, koko Suomeen. Esimerkiksi Itä-Suomi: eihän niiden lääkäreiden, jotka valmistuvat Itä-Suomesta, työpaikkoja korvamerkitä tänne meidän alueelle, Pohjois-Savoon, ei todellakaan, vaan se on koko Suomen hyväksi. Edustaja Mäkinen kyllä hyvin kiinnitti huomiota, käytti hyvän puheenvuoron — arvostan kovasti sitä — myös edustaja Kankaanniemi tuossa äsken, että ehdottomasti tähän täytyy kiinnittää huomiota. Oikeastaan voitaisiin asiaa ajatella niinkin, että kun sitä lääkäriskoulutusta on siellä Kuopion suunnalla, niin kyllä sinne pitäisi sitä rahaakin tulla vaikka reilummin ja vaikka lisätä niitä lääkäriskoulutuspaikkoja, koska lääkäreistä on huutava pula, huutava pula. Ehdottomasti siihen pitäisi käyttää poliittista yhteistyötä, että lääkäreitä saataisiin lisää, kuten hoitajiakin. Mutta kun varsinkin lääkäripula on kova, niin kouluttamalla kyllä saadaan lisää lääkäreitä. Tällaiset asiat kannattaa ottaa jatkossa huomioon. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lundén.

15.33 Mikko Lundén ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Minäkin kannatan lämpimästi yliopistosairaaloiden huomioimista hyvinvointialueiden rahoituksessa. Yliopistosairaaloiden toiminnan turvaaminen on tärkeää niin erikoissairaanhoidon toimivuuden kuin myös tutkimuksen ja koulutuksen kannalta. Tämä esitys kuitenkin tulee liian myöhään ja rahaa tulee liian vähän. THL on tunnistanut määräraharahatarpeeksi 350 miljoonaa. Hyvä hallitus, te olette kuitenkin antamassa hyvinvointialueille vain 116 miljoonaa, siis vajaan kolmanneksen siitä, mitä THL:n asiantuntija-arvioiden mukaan tarvitaan. Lisäksi on hyvä huomata, että tämä riittämätönkin rahoitus on luvassa vasta vuoden 24 alussa, vaikka hyvinvointialueet aloittivat toimintaansa jo tämän vuoden alussa. Hyvä hallitus, onko viestinne yliopistosairaalaa rahoittaville hyvinvointialueille, että niiden pitää leikata tämän vuoden ajan erikoissairaanhoidosta, koulutuksesta ja tutkimuksesta tai perusterveydenhuollosta, kun rahat eivät riitä kaikkeen? Vai leikataanko pelastuspalveluista ja nostetaanko asiakasmaksuja? Tähän hyvinvointialueiden käytettävissä oleva keinovalikoima nimittäin tiivistyy, jos teiltä, arvoisa hallitus, rahaa ei heru.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen sote-uudistus runnottiin läpi keskeneräisenä, ja se näkyy nyt. Rahoitusta ei mietitty silloin, kun olisi pitänyt, vaan kaikki muu päätettiin ensin, ja nyt, kun hyvinvointialueet ovat jo toiminnassa, ihmetellään, että toiminta pitäisi rahoittaa jotenkin. Eduskuntaan on tuotu jälkikäteen useampi rahoitusmalleja muuttava esi-

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

tys sen sijaan, että kaikki muutostarpeet olisi koottu yhteen esitykseen, jonka vaikutuksia voisimme arvioida kokonaisuutena.

Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen tilanteen voi tällä hetkellä tiivistää siihen, että palveluiden rahoitus kokonaisuudessaan on riittämätön, päivystykset ovat tukossa, hoitajia ei ole eikä ole varaa palkata tarpeeksi eivätkä vanhukset saa tarvitsemiaan hoitopaikkoja. Riittämätön rahoitus vaarantaa hyvinvointialueiden toimintaedellytykset jo tänä vuonna ja johtaa joko toiminnan supistamiseen tai asiakasmaksujen nostamiseen, jos tilannetta ei korjata. Hyvä hallitus, mitä te aiotte tehdä tilanteen korjaamiseksi tämän vuoden osalta, josta olette itse vastuussa, vai poistutteko takavasemmalle ja jätätte tämänkin ongelman seuraavan hallituksen korjattavaksi? — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 323/2022 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä

Hallituksen esitys HE 116/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 37/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 37/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Vallin.

Keskustelu

14.52 **Veikko Vallin ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys Ilmastorahasto Oy:stä liittyy vahvasti Sanna Marinin hallituksen tavoitteeseen, jossa Suomi olisi hiilineutraali vuonna 2035 eli paljon ennen meidän keskeisiä verrokkimaita, esimerkiksi Ruotsia, Tanskaa ja Saksaa. Ilmastorahasto Oy on omien sanojensa mukaan valtion erityistehtäväyhtiö, jonka toiminta keskittyy ilmastomuutoksen torjumiseen, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen ja digitalisaation edistämiseen. Alun perin kyseinen yhtiö oli Juha Sipilän hallituksen luomus nimeltä Vake Oy, joka ei tuottanut mitään muuta kuin miljoonien eurojen tappiot.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Minkälaista sijoituspolitiikkaa tämä uudelleen nimetty Ilmastorahasto Oy sitten harjoittaa? Ilmastorahasto Oy:n omilla sivuilla kerrotaan yhtiön sijoituspolitiikasta seuraavasti: ”Yhtiö pyrkii päätöksenteossaan siihen, että sijoitettu pääoma palautuu täysimääräisesti yli ajan ja yli portfolion tarkasteltuna. Ilmastorahaston toimintaan sisältyy kuitenkin riskejä, joiden vuoksi pääoman palautumiseen yksittäisen rahoituspäätöksen osalta liittyy merkittävää epävarmuutta, ja lisäksi pääomien palautumisen aikajänne on pitkä.” Ilmastorahasto siis itsekkin toteaa, että pääoman palautumiseen liittyy merkittävää epävarmuutta. Eikö tämä jo osaltaan kerro sen, että nyt tulisi vetää jarrua eikä ehdoin tahdoin edistää tämän-tyyppistä riskibisnestä?

Lisäksi Ilmastorahasto toteaa, että sen tavoitteena on yhteiskunnallinen vaikuttavuus tuoton maksimoinnin sijaan, eli niin sanottu yhteiskunnallinen vaikuttavuus on tärkeämpi tavoite kuin se, että Ilmastorahastoon sijoitetulle varallisuudelle saisi oikeasti jotain tuottoa valtiolle. Tämä on suomalaisten kansallisvarallisuuden väärinkäyttöä. Vielä hullummaksi asian tekee se, että Ilmastorahaston toimitusjohtaja tai hallitus tuskin voi saada edes potkuja, vaikka he kuinka hassaisivat suomalaisten rahat ideologisiin hankkeisiin. Varsinaisen unelmaduuni yritysjohdolle, kun rahaa voi viskoa sinne tänne lähes ilman vastuita, kunhan rahan viskominen on riittävän vihreää, vähähiilistä ja digitaalista.

Arvoisa puhemies! Kuten kaikki tiedämme, olemme eläneet poikkeuksellisia aikoja viime vuodet. Tällä hetkellä korot nousevat, ihmisten ostovoima heikkenee ja yhä useampi kansalainen huomaa köyhtyvänsä. Pankkitilien saldot hupenevat, kun inflaatio laukkaa ja eläminen kallistuu. Nyt jos koskaan on se hetki, kun katse tulisi kääntää liian nopeasti toteutettavista ilmastotavoitteista takaisin tavallisten suomalaisten arjen haasteisiin. Nyt ei ole oikea aika poseerata ilmastokunnianhimolla, ja se, kenelle me itse asiassa edes poseeraamme, ei ole selvinnyt minulle.

Toistan vielä: Ilmastorahasto Oy on riskisijoitusyhtiö, joka näyttää mittaavan tuloksiaan enemmän hiilidioksidissa kuin euroissa. Ilmastorahasto Oy:n strategiassa on hyväksyttyä kohdentaa rahoitusta hyvin riskipitoisille kohteille, siis sellaisille kohteille, jotka yksityinen sijoittaja kiertäisi kaukaa merkittävän tappioriskin vuoksi. Ilmastomuutosta torjuvat ja vähäpäästöiset tuotteet ovat jo nyt kysyttyjä ulkomailla, ja niihin löytyy yksityisiä sijoittajia, mikäli nämä innovaatiot nähdään liiketoiminnallisesti ja taloudellisesti kannattavina. Valtion varoja ei siis tulisi käyttää liikeideoihin, joihin yksityiset sijoittajatkaan eivät lähtökohtaisesti lähde mukaan.

Suomalaisten kansallisvarallisuutta pitää hoitaa vastuullisesti ja optimaalisia tuottoja hakien. Valtion pitää sijoittaa varman päälle ja turvata kansallisvarallisuutemme tuotto ja säilyvyys. Näistä syistä Ilmastorahasto Oy:n pääoma tulee palauttaa ja kyseinen osakeyhtiö lakkauttaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

14.57 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme Ilmastorahasto Oy:tä, ja kyllähän tämä vaikuttaa aika riskibisnekselle, mihinkä nyt on valtio menossa. Tässä edustaja Vallin käytti ansiokkaan puheenvuoron Ilmastorahasto Oy:stä.

Tiedetään, että ihmisillä Suomessa tällaisina aikoina on rahat todella tiukassa, ei tahdo rahaa olla ihan tällaisiin tarpeellisiinkaan asioihin, mutta nyt valtio on sitten tällaisista perustamassa. Tämä on tavallaan valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, se oli tosiaan Vake ennen, niin kuin Vallin tuossa kertoi. Tämä hiilineutraaliustavoite on aika hui-

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

kea, mikä Suomella on, että kyllä tästä pitäisi nyt höllentää just tällaisena aikana. Siellä on ollut korona ja sota ja vaikka minkälaista energiakriisiä, niin kyllä näistä pitäisi vähän antaa myötä ja periksi, että ei mennä ihan näin tiukilla kuin mitä nyt on suunniteltu. Hallituksen pitäisi kyllä vähän katsoa peiliin tässä asiassa ja vähän peruuttaa taaksepäin.

Oli mielenkiintoista kuulla, kun edustaja Vallin kertoi niistä riskeistä. Eliikkä nyt perustetaan Ilmastorahasto Oy, ja siellä on sitten johtajia ja hallitusta, toimitusjohtajaa, jotka käytännössä pitävät aina paikkansa, heitä ei oikein voida erottaa mitenkään eikä ole minikäänlaista tulostavoitetta. No onhan se aika erikoista, jos ei minkäänlaista eurotulostavoitetta ole. Kyllä nyt valtio on lähtenyt väärään suuntaan, ja ei tällaisiin riskibisneksiin pitäisi lähteä. Ehdottomasti kannatan tuota esitystä, minkä Vallin teki. Tällaiselle asialle pitäisi laittaa hyvin äkkiä piste. — Kiitos. [Eduskunnasta: Olipa hyvä puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

14.59 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä on ensimmäisessä käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä ja siihen liittyvä talousvaliokunnan mietintö. Olen itse talousvaliokunnan varajäsenenä ja allekirjoitin perussuomalaisten vastalauseen kyseiseen valiokunnan mietintöön, joten ajattelin sanoa muutaman sanan. Me perussuomalaiset ehdotimme ja ehdotamme, että lakiehdotus hylätään ja sen sijaan hyväksytään seuraava lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa lainvalmistelun Vake Oy:n / Ilmastorahasto Oy:n pääoman palauttamiseksi ja kyseisen osakeyhtiön lakkauttamiseksi.”

Hallituksen esityksessä itsessään siis ehdotetaan säädettäväksi laki Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä. Laissa olisi säännökset yhtiön toiminnasta, hallinnosta ja mahdollisuudesta käyttää valtion tukea rahoitusinstrumenteissaan. Ilmastorahasto Oy:n toiminnan tarkoituksena olisi keskittyä ilmastomuutoksen torjuntaan ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen sekä digitalisaation edistämiseen Suomessa. Ilmastorahasto Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Ilmastorahasto on perustettu 21.12.2020 Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:n pohjalta.

Vastalauseessamme toteamme, että kokonaan valtion omistama Ilmastorahasto Oy olisi myös valtion tukea jakava kapean politiikkasektorin riskisijoitusyhtiö. Me perussuomalaiset emme näe valtion tehtäviin kuuluvan millään muotoa tällaisen kapean toimialan rahaston ylläpitoa. Katsomme, että tarpeelliset investoinnit muun muassa vihreään siirtymään toteutuvat yksityisellä pääomalla ja jo olemassa olevilla instrumenteilla. Edelliseen liittyen muistutamme, että Suomen Teollisuussijoitus Oy on jo toiminnassa. Suomella on myös vientitakuita myöntävä Finnvera, valtion sijoitusyhtiö Solidium sekä muun muassa ulkomaisia sijoituksia hakeva Business Finland. Lisäksi vihreän siirtymän mahdollistavat uudet keksinnöt ja vähäpäästöiset tuotteet ovat nyt kysyttyjä ulkomailla. Tämän vuoksi yksityistä pääomaa hakeutuu varmuudella sijoittamaan lisää vihreään siirtymään, mikäli toiminta on liiketaloudellisesti ja riskiin nähden kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä Ilmastorahasto Oy:stä todetaan, että ilmastorahaston toiminta liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman hiilineutraaliutta koskevaan tavoitteeseen. Tavoitteen mukaan hallitus toimii tavalla, jonka seurauksena Suomi on hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tämä tehdään nopeuttamalla päästövähennystoimia ja vahvistamalla hiilinieluja. Itse us-

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

kon, että Suomi on jo hiilineutraali, jos vain muutetaan hiukan laskentatapaa, missä huomioidaan meidän omat luonnonvarat ja niiden nielut.

Hyvät edustajakollegat, nykyhallituksen hiilineutraalisuustavoitteen järkevyyden ja sitä myötä koko Ilmastorahasto Oy on syytä kyseenalaistaa. Kansallisesti yltiöpäinen ilmastopolitiikka tuottaa laskun suomalaisille mutta ei isossa kansainvälisessä kuvassa pelasta maailmaa. Perussuomalaisista on vaadittu jo pidempään, että hiilineutraalisuustavoite on siirrettävä vuoteen 2050 eli samaan vuoteen kuin EU:n tavoite. Muun muassa professori Esa Vakkilainen Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta kummaksi jo vuonna 2018 Suomessa käytävää ilmastokeskustelua ja peräänkuulutti keskusteluun lisää realismia. Suomen merkitys maailman CO₂-päästöjen lähteenä on erittäin pieni. Fossiilisten polttoaineiden käytöstä johtuvista CO₂-päästöistä Suomen osuus on 0,14 prosenttia eli runsaan promillen luokkaa. Vaikka siis koko Suomi lakkaisi olemasta, ei sillä olisi ratkaisevaa vaikutusta ilmastoon.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Eräessä Ilkka-Pohjalaisen uutisessa lausuin tässä kuussa, että Suomen ei pidä olla kokoaan suurempi. Vaikka en siinä yhteydessä tarkoittanut ilmastopolitiikkaa, niin sama lausahdus sopii aivan yhtä hyvin myös tälle politiikan osa-alueelle. Lopetetaan tämä rämäpäinen touhotus ja tehdään Suomen kokoista politiikkaa. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

15.05 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Vake Oy perustettiin viime vaalikaudella idealla ”valtion tase töihin”, ja sille annettiin yli kaksi miljardia euroa pääomia. Sen toiminta osoittautui aika epätarkoituksenmukaiseksi, eikä se juuri mitään aikaan saanutkaan. Taitaa olla ainoa saavutus sille, että se maksoi toimitusjohtajilleen aivan huikeita palkkoja. Niinpä selvitysmies nyt tämän vaalikauden aikana teki Vakesta selvityksen ja totesi, että yhtiö on syytä lakkauttaa ja liittää olemassa oleviin organisaatioihin, esimerkiksi Teollisuussijoitus, Tekes, Business Finland ja Finnvera, niin kuin edustaja Mäenpää tuossa viisaasti juuri mainitsikin.

No, meidän punavihreä ilmastohallitus, joka kaiken politiikkansa rakentaa vain yhden teeman varaan eli suomalaisen ilmastopolitiikan kunnianhimon pitämiseen maailman korkeimmalla tasolla siitä huolimatta, että Suomi on yksi maailman puhtaimmista ja tehokkaimmista maista tässä suhteessa, tämä hallitus keksi, että nythän tämä Vake kannattaakin muuttaa Ilmastorahastoksi, ja näin nyt on tapahtumassa. Tätä ilmastopolitiikan hoitamista tällaisen rahaston kautta kuvastaa hyvin se, että se on varsin salaista tai ainakaan ei ole avointa ja se on poissa hallituksen ja eduskunnan parlamentaarisen valvonnan piiristä eli siis tämän päätösvallan piiristä, jota me täällä kansan valitsemina käytämme.

Valtiovarainministeriö on aina — muistelen tässä yli 30 vuoden aikaa — säännönmukaisesti vastustanut valtion budjetin ulkopuolisten rahastojen perustamista. Nyt ihmettelen, että ministeri Saarikko ei ole tämän osalta sanonut mitään. Eli tämä vihreä ideologia on lyönyt läpi niin voimalla, että kaikki periaatteet, kansanvaltaiset periaatteetkin, ollaan valmiita nyt romuttamaan vihreän siirtymän nimissä ja perustamaan tällainen Ilmastorahasto, joka sitten käyttää niitä miljardien varoja, jotka sille on yhteisistä verovarainostamme ohjattu, tukemaan yrityksiä ja erilaisia ideologisiakin hankkeita.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Tämä ei sovi suomalaisen yhteiskunnan järjestelmään mielestäni ollenkaan. Toiminnan pitää olla avointa, ja sen pitää olla parlamentaarisen reilun valvonnan kohteena. Siksi näen, että tämä esitys on syytä hylätä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

15.08 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan nyt käsittelemme Ilmastorahasto Oy:tä, ja onhan tämä kyllä todella outo juttu. Ensin oli semmoinen Vake, ja kun se ei ollut kannattava, niin päätettiin muuttaa sitten se Ilmastorahasto Oy:ksi. Kun Ilmastorahasto Oy:ssä on kysymys oy:stä, niin yleensähan osakeyhtiölakia noudatetaan ja pitää sitä tulostakin tehdä, mutta tämä on vähän kummallinen juttu, kun tässä ei välttämättä tulostakaan nyt tehdä. Kun on kysymyksessä oy, niin ei ole ihan niin avointa tämä päätöksentekokaan, vaikka tämä on valtionyhtiö. Erityisen merkillistä on, että ei pitäisi tämmöistä riskibisnestä kyllä hyväksyä.

Me perussuomalaiset teimmekin talousvaliokunnassa tähän ihan asiallisen vastalauseen. Luen sen tässä. Tässä on ihan hyviä kohtia. Elikkä meidän vastalauseemme kuuluu näin:

”Kokonaan valtion omistama Ilmastorahasto Oy olisi myös valtiontukea jakava kapean politiikkasektorin riskisijoitusyhtiö. Emme näe valtion tehtäviin kuuluvan millään muotoa tällaisen kapean toimialan rahaston ylläpitoa.

Ilmastorahasto Oy mittaa tuloksiaan enemmän hiilidioksidissa kuin euroissa.” — Niin, enemmän hiilidioksidissa kuin euroissa. — ”Sellainen ei ole millään tavalla hyväksyttävää eikä järkevää toimintaa veronmaksajien rahoilla.

Teollisuussijoitus Oy on jo toiminnassa. Lisäksi Suomella on vientitakuita myöntävä Finnvera, valtion sijoitusyhtiö Solidium sekä muun muassa ulkomaisia sijoituksia hakeva Business Finland.

Vihreän siirtymän mahdollistavat uudet keksinnöt ja vähäpäästöiset tuotteet ovat jo nyt kysyttyjä ulkomailla. Tämän vuoksi yksityistä pääomaa hakeutuu varmuudella sijoittamaan lisää vihreään siirtymään, mikäli toiminta on liiketaloudellisesti ja riskiin nähden kannattavaa.

Ilmastorahasto Oy:n strategiassa olisi taas hyväksyttyä olla rahoittajana junioriasemassa tai kohdentaa rahoitus hyvin riskipitoisille kohteille. Yksityinen pääoma kiertää tällaiset kohteet tavallisesti hyvin kaukaa, sillä riskipitoinen rahoitustoiminta ei sitä merkittävän tappioriskin vuoksi kiinnosta.

On huolestuttavaa, mikäli valtion tulisi ehdoin tahdoin tehdä näitä riskisijoituksia veronmaksajien rahoilla. Valtion omistamien yhtiöiden pitää palvella omistajaintressiä, julkisen talouden rahoitus pohjan vahvistamista ja niille asetettua sääntelyyn tai viranomaistehtäviin liittyvää erityisintressiä. Tällaisen intressin tulee olla perusteltu ja tarkoituksenmukainen.

Katsomme, että tarpeelliset investoinnit muun muassa vihreään siirtymään toteutuvat yksityisellä pääomalla ja jo olemassa olevin instrumentein. Tästä syystä Ilmastorahasto, Vake Oy, tulisi purkaa ja pääoma palauttaa valtiolle.”

Elikkä emme voi tämmöistä hyväksyä, emme Vake Oy:tä emmekä Ilmastorahasto Oy:tä. Tälle pitäisi sanoa ”kiitos ei”.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

15.11 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tähän asiakokonaisuuteen liittyy varsin syvä ristiriita. Meille on täällä niin hallituksen kuin monien muiden tahojen, tutkimustahojen ja muiden luotettavienkin tahojen, osalta korostettu, että vihreä siirtymä luo Suomeen valtavan buumin uusia yrityksiä, työpaikkoja, valtavan taloudellisen buustin, niin että ongelmamme ratkeavat sen varjossa. Nyt kuitenkin tähän tarvitaan tämän mietinnönkin mukaan valtion, veronmaksajien, merkittävää riskinottoa. Mielestäni siinä on ristiriita. Jos kerran nämä investoinnit ovat erittäin tuottavia, kannattavia ja nostavat Suomen talouden huippuun — jota sinänsä epäilen, koska kyllä kaikki muutkin maat panostavat näihin samoihin kohteisiin ja niillä on paljon paremmat resurssit niihin panostaa, esimerkiksi muilla Pohjoismailla — niin emme me tällaisia veronmaksajien riskinottoja tarvitse tähän toimintaan. Tämä riski saattaa hyvinkin monen yrityksen ja sijoituksen osalta, Ilmatorahasto Oy:n sijoituksen osalta, konkretisoitua, ja meillä on jo nyt aivan valtavat valtion takaukset olemassa, vastuut ovat nousseet viime vuosina aivan hirvittäviksi. Tätä kautta nämä vastuut vain lisääntyvät, ja se vastuu, jota otetaan, on hyvinkin riskipitoista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 116/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntalain 90 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 256/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 34/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 256/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2021

Kertomus K 22/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 35/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 35/2022 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu, edustaja Vallin.

Keskustelu

15.14 Veikko Vallin ps: Arvoisa puhemies! Teimme tähän valiokunnan mietintöön vastalauseen, johon sisältyy kolme muutosehdotusta. Esitän ne nyt perusteluineen.

Huomautamme raha- ja finanssipolitiikan eroista. Itsenäinen rahapolitiikka ei voi puuttua politiikkatavoitteisiin, kuten vihreään siirtymään tai kilpailukyvyistä huolehtimiseen.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Esimerkiksi vihreää siirtymää tulee pitää poliittisena päämääränä, joten se kuuluu demokraattisen seurannan ja vastuun alle. Se, halutaanko tällaista päämäärää tukea, ratkaistaan vaalituloksissa. Tällainen tavoite ei voi siten kuulua vaaleilla valitsemattomille keskuspankkiireille.

Toiseksi muistutamme, että euroalueen yhteinen rahapolitiikka on luotu jäsenmaille tasavertaiseksi. Tämä periaate on vaarassa murentua, mikäli jäsenmaille räätälöidään rahapolitiittisia erityiskohteluita. Tällöin niin sanottu moraalikato-ongelma lisääntyy. Ongelmaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota siitä syystä, että tulkinnan erityisestä rahapolitiittisesta tuesta tekee yksin Euroopan keskuspankki.

Ja sitten ehdotus: Ehdotamme mietinnön perustelujen 10. kappaleeseen, että toiseksi viimeisen virkkeen lopusta poistetaan sanat ”sekä sen, miten rahapolitiikka auttaa vähentämään ilmastonmuutoksen vaikutuksia”. Perustelujen 10. kappaleesta poistetaan viimeinen virke: ”Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että Euroopan kilpailukyvyyn ja vihreän siirtymän edistäminen ovat Euroopassa noudatettavaa rahapolitiikkaa koskevien päätösten perustana rahoitusvakautta koskevien näkökohtien ohella.” Ja 12. kappaleeseen neljänneksi virkkeeksi lisätään: ”Euroalueen yhteisen rahapolitiikan luonteeseen tosin kuuluu jäsenmaiden tasavertainen kohtelu, mikä voi vaarantua maakohtaisilla toimenpiteillä ja johtaa niin sanottuun moraalikato-ongelmaan.”

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

15.16 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Vallinin tekemiä esityksiä.

Kyllähän tässä oikeasti on mielenkiintoinen tämä lause, minkä just Vallinkin tässä toteusi, mikä haluttaisiin tänne lisättäväksi: ”Euroalueen yhteisen rahapolitiikan luonteeseen tosin kuuluu jäsenmaiden tasavertainen kohtelu, mikä voi vaarantua maakohtaisilla toimenpiteillä ja johtaa niin sanottuun moraalikato-ongelmaan.” Tämä on oikeasti merkittävä asia, niin siksipä kannatan näitä edustaja Vallinin tekemiä esityksiä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

15.16 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset huomautamme, että raha- ja finanssipolitiikassa on eroja. Itsenäinen rahapolitiikka ei voi puuttua politiikkatavoitteisiin, kuten vihreään siirtymään tai kilpailukyvyistä huolehtimiseen. Esimerkiksi vihreää siirtymää tulee pitää poliittisena päämääränä, joten se kuuluu demokraattisen seurannan ja vastuun alle. Se, halutaanko tällaista päämäärää tukea, ratkaistaan vaalituloksissa. Tällainen tavoite ei siten voi kuulua vaaleilla valitsemattomille keskuspankkiireille. Mikäli Euroopan keskuspankki haluaa olla poliittinen keskuspankki poliittisine tavoitteineen, tulee sen läpikäydä demokraattinen muutos.

Muistutamme myös, että euroalueen yhteinen rahapolitiikka on luotu jäsenmaille tasavertaiseksi. Tämä periaate on vaarassa murentua, mikäli jäsenmaille räätälöidään rahapolitiittista erityiskohtelua. Tällöin niin sanottu moraalikato-ongelma lisääntyy, ja ongelmaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota siitä syystä, että tulkinnan erityisestä rahapolitiittisesta tuesta tekee yksin Euroopan keskuspankki.

Kannatan myös edustaja Vallinin tekemää esitystä.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

15.18 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Mäenpää käytti myös ansiokkaan puheenvuoron. On tosiaan pankkeihin kiinnitettävä huomiota, ja totta kai meille on tärkeätä, että Suomessa säilyy suomalaisia pankkeja. Tästä on oikeasti kannettava huolta. Tuntuu, että meidän suomalaiset pankit tekevät hyvin tarkkaan säännellysti asioita mutta tuolla muissa maissa ei tehdä niin tarkkaan, ja tahtoo olla, että suomalaisia pankkeja ihan kuin rankaistaan siitä. Mitenkä niiden tulevaisuus tosiaan jatkossa sitten turvataan, on oleellinen asia.

Edustaja Mäenpää on aikaisemminkin nostanut esille myös käteisen tarpeen. Kyllä maailmassa on käteistä oltava, ja tähän kyllä kannattaa kiinnittää huomiota, että Suomessakin käteistä riittää jatkossakin ja sitä on saatavilla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Taee.

15.18 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Kaksi kohtaa, jotka minä haluaisin tässä vaiheessa nostaa esiin. Molemmat ovat kotimaisia.

Ensimmäinen on se, että ikäihmiset jonottavat edelleen liian pitkään pankkien ulkopuolella. Joillain kujilla ja kaduilla Helsingissä ja Vantaalla on semmoinen puolen tunnin — tunnin jono pakkasessa. Minusta pankkeja ei ole kyllä velvoitettu tarpeeksi siihen, että näille ihmisille ja näille asiakkaille järjestettäisiin hyvät oltavat.

Toinen asia, joka on nostettava esiin, on se, että viime aikoina yhdistyksiltä, uusilta tai joiltain jo olemassa olevilta, on joko evätty mahdollisuus tiliin tai sitten suljettu tili. Jotkut pienyritykset ovat myös tämäntyypisistä kärsineet. Onkin hyvä, että pankkivaltuustossa näistä kysymyksistä keskustellaan. Ymmärrän, että siitä on keskusteltu, mutta ei ole päädytty mihinkään ratkaisuihin, joissa pankkeja velvoitetaan näihin.

Toivon todella, että pankkien kanssa käydään asiallista keskustelua siitä, että hyvin rahakkaat, hyvin toimivat ja menestyneet pankit osaisivat ottaa tavalliset asiakkaat ja erityisesti ikäihmiset huomioon.

Kolmas asia, josta haluaisin puhua, on digitalisaatio, ja minä uskon, että siitä täällä on moni muukin puhunut. Hyvin moni ihminen ei osaa käyttää uusinta tekniikkaa eikä välttämättä osaa tai pysty ostamaan oikeanlaisia vehkeitä. Tunnistautuminen ja muu vastaava on todella vaikeata, ja se tapahtuu pääasiallisesti pankkien palveluiden kautta. Onkin tärkeätä, että tämäntyypisiä ihmisiä ei rangaista siitä sillä, että joutuvat sitten jatkuvasti fyysisesti tunnistautumaan jossakin. Joissain maakunnissa seuraavaan pankkiin saattaa olla 30—40 kilometriä. Tässä onkin viisautta, ja tästä olen pankkien kanssa keskustellut, että he pystyisivät yhteispalvelupisteissä, kirjastoissa, lähempänä ihmisiä palvelemaan näitä, jotka ovat digitaalisuuden näkökulmasta heikoimmassa asemassa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n markkina- ja valvonta-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi eräillä tuotesektoreilla

Hallituksen esitys HE 195/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 34/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 195/2022 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteisistä tutkintaryhmistä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 253/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 33/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 253/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Savola)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 6/2022 vp

Keskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 11. asiana on valtioneuvoston kirjelmä valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista. Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee asiasta päätöstä.

Keskustelua ei syntynyt.

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

12. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2022

Kertomus K 21/2022 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 10/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.1.2023 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 155/2022 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle keskusvastapuolten elvytystä ja kriisinratkaisua koske- vaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 212/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 39/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 26.1.2023 pidettävään täysistuntoon.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 26.1.2023 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola